



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU. 410.018.05.2015

P/15/053

# WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

[llu@nik.gov.pl](mailto:llu@nik.gov.pl)

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

## I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/053 – Działania organów gmin na rzecz zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Wojciech Niemyski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 94547 z dnia 18 sierpnia 2015 r.  (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Wojcieszków (dalej: „Urząd”), ul. Kościelna 38, 21-411 Wojcieszków.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Wylotek, Wójt Gminy Wojcieszków (dalej: „Wójt Gminy”), od dnia 5 listopada 1998 r.  (dowód: akta kontroli str. 3)

## II. Ocena kontrolowanej działalności

### Ocena ogólna

#### Uzasadnienie oceny ogólnej

Urząd prawidłowo zidentyfikował nieruchomości, których właściciele zobowiązani byli do podłączenia do gminnej sieci kanalizacyjnej oraz prowadził działania informacyjno-edukacyjne zmierzające do zwiększenia liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej. Pozostałe działania na rzecz zwiększenia liczby użytkowników kanalizacji sanitarnej, podejmowane przez Wójta Gminy w badanym okresie<sup>1</sup>, były jednak niewystarczające i nie w pełni skuteczne, gdyż nie zapewniły podłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej wszystkich nieruchomości, których właściciele mieli taką możliwość<sup>2</sup>. Na dzień 30 września 2015 r. z sieci kanalizacji sanitarnej korzystało jedynie 1.308 mieszkańców aglomeracji Wojcieszków, tj. 59% z zaplanowanych w materiałach złożonych na potrzeby czwartej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (dalej: KPOŚK). Było to m.in. wynikiem niewszczynania przez Wójta, w co najmniej 73 uzasadnionych przypadkach, postępowań administracyjnych zmierzających do wydania decyzji nakazujących wykonanie obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej. Urząd nie posiadał informacji o faktycznej liczbie użytkowników kanalizacji sanitarnej, co skutkowało przekazaniem nierzetelnego sprawozdania z realizacji KPOŚK za rok 2014. Dokładną liczbę użytkowników sieci kanalizacyjnej ustalono dopiero w toku kontroli NIK. Prowadzony w Urzędzie rejestr zbiorników bezodpływowych zawierał nierzetelne dane, co ograniczało lub uniemożliwiało sprawowanie przez Wójta Gminy skutecznego nadzoru nad częstotliwością ich opróżniania. Na obszarze aglomeracji Wojcieszków zaplanowano oraz wybudowano sieć kanalizacji sanitarnej o długości o 8,7 km dłuższej od założonej we wniosku o utworzenie aglomeracji (23,9 km tej sieci), co

<sup>1</sup> Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2013 r. do dnia zakończenia kontroli, a także działania wcześniejsze w zakresie czynności planistycznych, przygotowawczych, wykonawczych, sprawozdawczych i organizacyjnych, o ile miały one wpływ na realizację kontrolowanych zadań po 1 stycznia 2013 r. lub ich efekty wystąpiły po 1 stycznia 2013 r.

<sup>2</sup> Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

przyczyniło się do nieosiągnięcia wskaźnika koncentracji<sup>3</sup> na obszarze tej aglomeracji.

### III. Opis ustalonego stanu faktycznego

#### Oszacowanie planowanego do uzyskania wzrostu liczby użytkowników projektowanej sieci kanalizacji sanitarnej, w tym na etapie wnioskowania o środki UE na budowę sieci

Opis stanu faktycznego

1.1. W kwietniu 2004 r. podmiot zewnętrzny przygotował na zlecenie Urzędu „Koncepcję programową kanalizacji sanitarnej zlewni „Wojcieszków” w gm. Wojcieszków, pow. łukowski, woj. lubelskie” (dalej: „Koncepcja”). W Koncepcji dokonano analizy ukształtowania terenu gminy oraz zaproponowany został podział jej obszaru na niezależne systemy kanalizacji z własnymi oczyszczalniami ścieków w zlewniach: Wojcieszków, Burzec oraz Oszczepalin. Dla zlewni Wojcieszków, obejmującej miejscowości: Bystrzyca, Glinne, Helenów, Marianów Rogowski, Otylin, Wojcieszków, Wola Bobrowa oraz Wola Bystrzycka, ustalono równoważną liczbę mieszkańców<sup>4</sup> (dalej: „RLM”) 3.027 osób oraz prognozowaną ilość ścieków socjalno-bytowych o objętości 342 m<sup>3</sup> na dobę. Ustalając przewidywaną ilość ścieków uwzględniono liczbę 2.853 mieszkańców poszczególnych miejscowości<sup>5</sup>, dla których przyjęto ilość generowanych ścieków na poziomie 100 dm<sup>3</sup>/dobę. Liczbę mieszkańców ustaloną w Koncepcji zweryfikowano z ówczesną liczbą mieszkańców, wynikającą z ewidencji ludności, z uwzględnieniem mieszkańców czasowo zameldowanych. Analiza przeprowadzona w toku kontroli NIK potwierdziła, iż przyjęta liczba odpowiadała liczbie mieszkańców poszczególnych miejscowości<sup>6</sup>. Urząd nie pomniejszył szacowanej liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej o osoby, do których nie planowano wybudowania tej sieci, co zostało opisane w części „Ustalone nieprawidłowości”. W prognozie generowanych ścieków komunalnych uwzględniono ponadto (w nawiasach dobowe jednostkowe ilości ścieków): 630 uczniów szkół (25 dm<sup>3</sup>), 55 pracowników biblioteki, Urzędu, banku, poczty (30 dm<sup>3</sup>), 12 pracowników ośrodka zdrowia (25 dm<sup>3</sup>), 12 pracowników piekarni (40 dm<sup>3</sup>), 23 dzieci w przedszkolu (75 dm<sup>3</sup>) oraz 45 łóżek hotelowych (130 dm<sup>3</sup>). Przy ustalaniu wskaźnika RLM przyjęto także 10% poziom przenikania wód infiltracyjnych. Pismem z dnia 20 września 2006 r., Wójt Gminy zwrócił się do Wojewody Lubelskiego o ustalenie aglomeracji „Wojcieszków”. We wniosku Wójt Gminy określił, iż dla prognozowanej liczby 3.027 użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej planowana jest budowa sieci o długości 23,9 km, a nie jak założono w Koncepcji 40,1 km.

<sup>3</sup> Wskaźnik koncentracji – stosunek przewidywanej do obsługi przez planowaną do budowy sieć kanalizacyjną liczby mieszkańców aglomeracji do długości tej sieci, doprowadzającej ścieki do oczyszczalni ścieków albo do końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych.

<sup>4</sup> Równoważna liczba mieszkańców – ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażonych jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen (BZT<sub>5</sub>) w ilości 60 g tlenu na dobę – art. 43 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r., poz. 469).

<sup>5</sup> Dla miejscowości: Wojcieszków i Bystrzyca uwzględniono również wzrost ilości ścieków o 5% z uwagi na przewidywany trend wzrostowy populacji.

<sup>6</sup> W oparciu o dane zawarte w ewidencji ludności ustalono, iż na dzień złożenia wniosku o utworzenie aglomeracji Wojcieszków w miejscowościach objętych aglomeracją zameldowanych na pobyt stały było 2.864 mieszkańców, natomiast 41 osób zameldowanych było na pobyt czasowy.

W złożonym wyjaśnieniu Wójt Gminy podał, iż różnica w długości sieci kanalizacyjnej i tłocznej pomiędzy Koncepcją programową a wnioskiem o utworzenie aglomeracji powstała w wyniku nieujęcia w aglomeracji Kolonii Bystrzyca oraz ponownego zmierzenia na mapie oraz przeliczenia wg skali 1:25000 sieci kanalizacyjnej w pozostałych miejscowościach. Wójt Gminy nadmienił, iż na etapie wniosku o utworzenie aglomeracji brak było opracowanej dokumentacji projektowej dla potrzeb wybudowania sieci kanalizacyjnej. Podczas tworzenia aglomeracji posługiwano się danymi, które wyliczone zostały w sposób orientacyjny biorąc pod uwagę przebieg planowanej inwestycji w terenie. W momencie gdy opracowana została dokumentacja projektowa, zweryfikowała ona długość sieci kanalizacyjnej. Stąd powstałe rozbieżności. Rozbieżności w zakresie budowy sieci w miejscowościach Bystrzyca i Helenów wynikają z faktu, że pierwotnie planowano budowę sieci kanalizacyjnej jedynie w centrum miejscowości Bystrzyca, wzdłuż zwartej zabudowy. Po przeanalizowaniu sytuacji, wobec sygnałów zgłaszanych przez mieszkańców zamieszkałych w Bystrzycy w zabudowie kolonijnej o potrzebie budowy sieci kanalizacyjnej przy ich posesjach, postanowiono wybudować sieć również w dalszych częściach Bystrzycy. Dlatego też długość sieci uległa tak dużej zmianie.

W momencie złożenia wniosku o utworzenie aglomeracji na terenie gminy Wojcieszków nie było sieci kanalizacji sanitarnej. Rozporządzeniem Nr 19 z dnia 22 maja 2007 r.<sup>7</sup> Wojewoda Lubelski wyznaczył aglomerację Wojcieszków zgodnie ze złożonym wnioskiem oraz określił, iż do końca 2015 r. aglomeracja ta zostanie wyposażona w oczyszczalnię ścieków o przepustowości 340 m<sup>3</sup> na dobę oraz sieć kanalizacyjną obejmującą obszar aglomeracji.

W późniejszym okresie obszar aglomeracji Wojcieszków został dwukrotnie zmieniony. Uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXV/421/2012 z dnia 18 września 2012 r.<sup>8</sup> obszar aglomeracji Wojcieszków zmniejszono o teren zajmowany przez wieś Otylin, natomiast zwiększono o wieś Wola Burzecka. W uzasadnieniu wniosku o zmianę podano, iż preferowana jest budowa kolektora zbiorczego o długości 2 km do miejscowości Wola Burzecka o populacji 260 mieszkańców, zamiast do miejscowości Otylin, o populacji 72 mieszkańców. Druga zmiana, przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XLVII/755/2014 z dnia 14 lipca 2014 r.<sup>9</sup>, ustanowiła obszar aglomeracji „Wojcieszków” na terenie miejscowości: Wojcieszków, Bystrzyca, Wola Burzecka oraz Helenów. W wyniku tej zmiany dla aglomeracji określono wskaźnik RLM na poziomie 2.450. Wskaźnik RLM ustalono w oparciu o liczbę mieszkańców (2.150 osób) oraz liczbę osób czasowo przebywających na obszarze aglomeracji (300 osób). Przeprowadzone badanie wykazało, iż na dzień złożenia wniosku o zmianę obszaru aglomeracji (16 grudnia 2013 r.) w miejscowościach Bystrzyca, Helenów, Wojcieszków oraz Wola Burzecka, zameldowanych na pobyt stały było 2.218 osób, natomiast na pobyt czasowy 19 osób.

Druga zmiana obszaru aglomeracji, dokonana została w odpowiedzi na pismo Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie (dalej: „UMWL”) z dnia 4 listopada 2013 r., w którym UMWL zwrócił się do wójtów, burmistrzów, prezydentów z prośbą o weryfikację granic aglomeracji. UMWL poinformował, że nieosiągnięcie przez jednostki samorządu terytorialnego efektu ekologicznego określonego w KPOŚK może skutkować podwyższonymi opłatami za wprowadzanie

<sup>7</sup> Dz. Urz. Woj. Lubel. Nr 102, poz. 2084.

<sup>8</sup> Dz. Urz. Woj. Lubel. poz. 2973.

<sup>9</sup> Dz. Urz. Woj. Lubel. poz. 2689.

ścieków do wód lub do ziemi. W związku z powyższym UMWL zwrócił się o ewentualne zmniejszenie planów inwestycyjnych, przy zachowaniu podstawowych warunków aglomeracji tj.: obszar o skoncentrowanej zabudowie,  $RLM \geq 2000$  oraz wskaźnik koncentracji nie mniejszy od 120 mieszkańców/km sieci (dalej: mk/km).

Przeprowadzone zmiany obszaru aglomeracji miały na celu zachowanie wskaźnika koncentracji na poziomie powyżej 120 mk/km. Przy pierwszej zmianie przewidywano, że 1.892 osoby będą korzystały z planowanej do wybudowania sieci kanalizacji sanitarnej o długości 15,1 km (125 mk/km). Przy drugiej zmianie założono, iż 290 osób będzie korzystało z planowanej do budowy 2,35 km sieci kanalizacji sanitarnej do miejscowości Wola Burzecka (123 mk/km).

(dowód: akta kontroli str. 4-60, 485-487, 504-516)

1.2. Dnia 9 listopada 2010 r. Urząd wystąpił do UMWL z wnioskiem o dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 budowy sieci kanalizacji sanitarnej. We wniosku Urząd uwzględnił:

- zrealizowaną w 2007 roku budowę kanalizacji sanitarnej w ulicach: Kleeberga, Okopowej, Cmentarnej i części ulicy Sienkiewicza w Wojcieszkowie o długości 4.613 m;
- zrealizowaną w latach 2008-2009 budowę kanalizacji sanitarnej w ulicy Grondowej z włączeniem do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej z przepompownią w ulicy Sienkiewicza w Wojcieszkowie o długości 2.279 m;
- zrealizowaną w latach 2009-2010 budowę kanalizacji sanitarnej w części ulicy Sienkiewicza i w ulicy Burzeckiej w Wojcieszkowie wraz z włączeniem do istniejącej kanalizacji w ulicach Grondowej i Sienkiewicza o długości 3.435 m,
- planowaną do realizacji budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Bystrzyca i Helenów oraz części Wojcieszkowa o długości 16.362 m.

W momencie wnioskowania Gmina Wojcieszków zrealizowała i obsługiwała 16,5 km tej sieci<sup>10</sup>, z której korzystały 954 osoby. Pozostawała do wybudowania część sieci kanalizacyjnej o długości 16,4 km do miejscowości Bystrzyca i Helenów. We wniosku zaplanowano 1.247 nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej. Gmina Wojcieszków zawarła w dniu 29 listopada 2010 r. umowę o dofinansowanie projektu środkami z budżetu UE<sup>11</sup>. Gmina Wojcieszków nieprawidłowo zaplanowała liczbę nowych użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej, jednak liczba ta w dniu 26 sierpnia 2013 r. została skorygowana aneksem nr 6 do zawartej umowy<sup>12</sup>. Wójt Gminy uzasadnił, iż *błędnie oszacowano wskaźnik rezultatu (1.247 osoby), gdyż doliczono osoby, które podłączono do sieci kanalizacyjnej wybudowanej w I etapie realizacji inwestycji, która nie była objęta złożonym wnioskiem.*

Analiza danych zawartych w ewidencji ludności (wg stanu na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie z budżetu UE) wykazała, iż w miejscowościach: Bystrzyca i Helenów zameldowanych na stałe było 640 mieszkańców, w ulicach: Sienkiewicza, Grondowej i Burzeckiej (inwestycja zakończona w kwietniu 2010 r.) zameldowanych na stałe było 384 mieszkańców, natomiast w ulicach: Kleeberga, Okopowej i Cmentarnej (inwestycja zakończona w grudniu 2007 r.) zameldowanych na stałe było 322 mieszkańców. W złożonych wyjaśnieniach Wójt Gminy stwierdził,

<sup>10</sup> Trzy pierwsze etapy objęte wnioskiem (4.613 m + 2.279 m + 3.435 m) oraz nieobjęty wnioskiem etap budowy kanalizacji zakończony w 2007 r. o łącznej długości 6.169 m. Łącznie: 16.496 m sieci kanalizacji sanitarnej.

<sup>11</sup> Umowa nie określała wzrostu liczby użytkowników przyłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej warunkującego rozliczenie projektu objętego dofinansowaniem środkami UE.

<sup>12</sup> Zmiana dotyczyła planowanej liczby nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej (z 1.247 na 1.100 osób) oraz udziału skanalizowania gminy (z 21,97% do 22,85%).

*iż Urząd określił wskaźnik rezultatu zgodnie z wytycznymi instytucji wdrażającej projekt, gdzie liczba nowych użytkowników to liczba wszystkich użytkowników przyłączonych do sieci kanalizacyjnej spośród etapów wybudowanych, jak również etapu planowanego do budowy.*

(dowód: akta kontroli str. 61-356, 485-487, 517-527)

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na zaplanowaniu liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej na poziomie całej populacji ludności poszczególnych miejscowości, bez wyłączenia osób, do których nie planowano budowy sieci kanalizacyjnej. Urząd nie ustalił liczby mieszkańców, do których nie planowano budowy sieci kanalizacji sanitarnej. Wójt Gminy wyjaśnił, iż *w wymienionych miejscowościach planowano budowę sieci kanalizacji sanitarnej w sposób orientacyjny. Urząd miał świadomość, iż nie do wszystkich mieszkańców zamieszkujących w odległych zabudowaniach doprowadzona będzie sieć kanalizacyjna. Urząd nie posiadał jednak wyliczeń w zakresie liczby nieruchomości, które nie będą miały możliwości podłączenia do gminnej sieci kanalizacyjnej oraz nie uwzględnił takich przypadków w planowanej do podłączenia liczbie użytkowników planowanej sieci kanalizacji sanitarnej.*

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości<sup>13</sup> działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

## **Zidentyfikowanie w gminie wszystkich nieruchomości, które powinny zostać przyłączone do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz wszystkich mieszkańców i innych użytkowników tych nieruchomości, którzy powinni korzystać z tej sieci**

Opis stanu  
faktycznego

2.1. Na etapie planowania budowy sieci kanalizacji sanitarnej Urząd ustalił liczbę nieruchomości planowanych do podłączenia do gminnej sieci kanalizacyjnej. Ustalono ją w trakcie opracowania dokumentacji projektowej, poprzez uwzględnienie wszystkich budynków mieszkalnych usytuowanych wzdłuż kanału zbiorczego kanalizacji sanitarnej. Wójt Gminy wyjaśnił, iż w związku z zastosowaną metodą określenia liczby nieruchomości planowanych do podłączenia, liczby tej nie konfrontowano z danymi wynikającymi z:

- deklaracji składanych przez właścicieli nieruchomości na potrzeby ustalenia podatku od nieruchomości,
- deklaracji składanych przez właścicieli nieruchomości o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami,
- umów zawartych przez właścicieli nieruchomości z Gminą Wojcieszków w przedmiocie odprowadzania ścieków,
- nieruchomości, na których właściciele gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych,
- nieruchomości wyposażonych w przydomową oczyszczalnię ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 440-446)

Według stanu na dzień 24 sierpnia 2015 r. Urząd ustalił, iż do podłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej zobowiązani byli właściciele 433

<sup>13</sup> Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

nieruchomości, natomiast przyłączonych do sieci kanalizacyjnej było 360 nieruchomości.

Przeprowadzona w toku kontroli NIK analiza danych, dotyczących sześciu ulic<sup>14</sup> z wybudowaną siecią kanalizacyjną wykazała, że ustalona przez Urząd planowana liczba nieruchomości, których właściciele zobowiązani będą do podłączenia do sieci kanalizacyjnej (215 nieruchomości) zbliżona była do liczby nieruchomości, wynikającej z bazy danych dotyczącej podatków i opłat lokalnych właścicieli nieruchomości (209 nieruchomości) oraz bazy danych deklaracji opłat za zagospodarowanie odpadów komunalnych (205 nieruchomości).

(dowód: akta kontroli str. 362, 467, 535-537)

Prowadzony przez Urząd rejestr przydomowych oczyszczalni zawierał informację o jednej oczyszczalni, zlokalizowanej w miejscowości Świderki. Rejestr nie zawierał natomiast informacji o ewentualnym istnieniu i funkcjonowaniu dziewięciu innych przydomowych oczyszczalniach ścieków, o przepustowości do 7,5 m<sup>3</sup>/dobę, zgłoszonych Staroście Łukowskiemu w latach 2013-2015 (do 28.08.2015 r.). Urząd prowadził rejestr zbiorników bezodpływowych, który zawierał informację o 1.646 takich zbiornikach. Rejestr przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych prowadzony był nierzetelnie, a Urząd nie analizował częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, co zostało opisane w części „Ustalone nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 358-361, 439, 461-462, 468, 578)

Urząd nie weryfikował w terenie sposobu wykorzystania budynków niezamieszkałych. Wójt Gminy wyjaśnił, iż *Wójt Gminy oraz pracownicy Urzędu Gminy posiadają osobistą wiedzę o istniejących pustostanach i nie dokonywał w terenie weryfikacji budynków niezamieszkałych (pustostanów). Weryfikacji takiej dokonywał projektant opracowując dokumentację projektową i pustostanów nie uwzględnił jako podłączanych do sieci kanalizacyjnej.*

(dowód: akta kontroli str. 443-445)

2.2. Urząd nie posiadał precyzyjnie określonej liczby mieszkańców zobowiązanych do podłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Ustalając liczbę nieruchomości, których właściciele będą zobowiązani do podłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej założono, iż w każdym gospodarstwie domowym mieszkają cztery osoby. W wyniku tego Urząd ustalił, iż realizując obowiązek zawarty w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach<sup>15</sup> (dalej: „ucpg”), możliwość korzystania z sieci kanalizacji sanitarnej dotyczyła 1.704 mieszkańców<sup>16</sup> oraz 355 użytkowników obiektów użyteczności publicznej i obiektów podmiotów gospodarczych. Przy zastosowaniu powyższego założenia Urząd ustalił, iż podłączonych do tej sieci było 1.767 osób<sup>17</sup>. Analiza przeprowadzona w toku kontroli NIK wykazała istotne rozbieżności, pomiędzy liczbą ludności wyliczoną wg założeń Urzędu, a ewidencją ludności. Największa różnica dotyczyła ulic (w nawiasach liczba ludności wg obliczeń Urzędu oraz wg ewidencji ludności): Kościelnej (144 i 99), Grondowej (184 i 152), Burzeckiej (92 i 68) oraz miejscowości Bystrzyca (568 i 515). Rozbieżności stwierdzono również pomiędzy liczbą mieszkańców sześciu wybranych do badania

<sup>14</sup> Ulice: Kościelna, Okopowa, Kleeberga, Grondowa, Sienkiewicza oraz Burzecka.

<sup>15</sup> Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 ze zm.

<sup>16</sup> 426 budynków mieszkalnych x 4 osoby w budynku = 1.704 mieszkańców.

<sup>17</sup> 353 budynki mieszkalne x 4 osoby w budynku = 1.412 mieszkańców oraz 355 użytkowników budynków użyteczności publicznej i podmiotów gospodarczych.

ulic<sup>18</sup> wynikającą z przyjętego przez Urząd założenia (łącznie 944 osoby), a liczbą ludności wynikającą z deklaracji za zagospodarowanie odpadów komunalnych (łącznie 699 osób).

W toku kontroli NIK Urząd dokonał ponownego przeliczenia użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej, z uwzględnieniem danych wynikających z ewidencji ludności. Ustalono, iż na dzień 30 września 2015 r. z sieci kanalizacji sanitarnej korzystało 1.299 mieszkańców, 9 osób zameldowanych na pobyt czasowy oraz 352 osoby czasowo przebywające na obszarze aglomeracji (turyści, uczniowie szkół, pracownicy zakładów pracy). W ankiecie z realizacji KPOŚK na obszarze aglomeracji Wojcieszków wg stanu na 31 grudnia 2014 r. podano, że z sieci kanalizacji sanitarnej korzysta 1.600 mieszkańców oraz 280 osób czasowo przebywających na tym terenie. Powyższe świadczy o przekazaniu nierzetelnej ankiety sprawozdawczej za rok 2014.

(dowód: akta kontroli str. 357, 467, 469, 535-537)

Uwagi dotyczące  
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na potrzebę weryfikacji zgłoszonych Staroście Łukowskiemu przydomowych oczyszczalni ścieków, a w przypadku stwierdzenia ich funkcjonowania skuteczny nadzór nad częstotliwością i sposobem pozbywania się komunalnych osadów ściekowych.

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Brak nadzoru Wójta Gminy, o którym mowa w art. 5 ust. 6 ucpg, nad realizacją przez mieszkańców gminy obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 3a i 3b tej ustawy, w zakresie gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych oraz pozbywania się ich w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami. Do powstania tej nieprawidłowości przyczyniło się niewłaściwe prowadzenie rejestru zbiorników bezodpływowych.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1 ucpg, gminy prowadzą ewidencję zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej. Analiza danych dotycząca sześciu wybranych ulic wykazała, że Urząd posiadał informację o 25 zabudowanych nieruchomościach, które pomimo możliwości podłączenia do gminnej sieci kanalizacyjnej nie zostały do niej przyłączone. Jedynie w pięciu przypadkach dokonano zgłoszenia zbiorników bezodpływowych zlokalizowanych przy tych nieruchomościach. W wyniku przeglądu kwartalnych sprawozdań w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych za 2014 r. i pierwsze półrocze 2015 r. stwierdzono, że w jednym przypadku ani razu nie dokonano opróżnienia zbiornika bezodpływowego, a w sześciu opróżniono je tylko raz. Stwierdzono również sześć przypadków opróżniania zbiorników bezodpływowych niezgłoszonych do prowadzonego w Urzędzie rejestru. Analiza wykazała ponadto, że w rejestrze zbiorników bezodpływowych wciąż widniały osoby będące właścicielami nieruchomości przyłączonych do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej<sup>19</sup>.

Z wyjaśnienia Wójta Gminy wynika, że z braku w Urzędzie osoby odpowiedzialnej za prowadzenie całości spraw związanych z utrzymaniem czystości i porządku

<sup>18</sup> Badaniem objęto ulice: Kościelną, Okopową, Kleeberga, Grondową, Sienkiewicza i Burzecką. Dla zachowania porównywalności wyników w ulicach: Sienkiewicza, Okopowej oraz Kleeberga uwzględniono łącznie 21 nieruchomości, które nie posiadały możliwości podłączenia do sieci kanalizacyjnej (21x4 osoby w gospodarstwie = 84 osoby).

<sup>19</sup> Kontrolerowi przedstawiono rejestr zbiorników bezodpływowych w plikach: word – pozycje od 1 do 809 oraz excel – pozycje od 810 do 1.646. Przy zastosowaniu filtra w pliku excel w sześciu analizowanych ulicach wciąż zgłoszonych było 171 zbiorników bezodpływowych, natomiast niepodłączonych do gminnej sieci kanalizacyjnej było jedynie 25 zabudowanych nieruchomości.



w gminie, nie były prowadzone kontrole częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych a wykonanie rejestrów zbiorników bezodpływowych powierzono osobie prowadzącej inne zadania w Urzędzie. Rejestr zbiorników bezodpływowych został sporządzony według wiedzy jaką posiadał pracownik na podstawie deklaracji złożonych przez mieszkańców.

2. Niezidentyfikowanie wszystkich użytkowników nieruchomości, których właściciele zobowiązani byli do podłączenia tych nieruchomości do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej.

3. Przekazanie nierzetelnego sprawozdania z realizacji KPOŚK za 2014 rok.

Przeprowadzona w toku kontroli NIK analiza wykazała znaczne rozbieżności pomiędzy wyliczoną przez Urząd liczbą osób, posiadających możliwość podłączenia do sieci kanalizacyjnej a danymi wynikającymi z ewidencji ludności lub z deklaracji stanowiących podstawę do ustalania opłat za zagospodarowanie odpadów komunalnych. W kwestii powyższego wyliczenia Wójt Gminy poinformował, iż zostało ustalone w oparciu o łączną liczbę mieszkańców gminy Wojcieszków, która oscyluje w okolicy 7.100 mieszkańców, zaś liczba gospodarstw domowych na terenie gminy wynosi 1.700. Zdaniem NIK nierzetelne ustalenie liczby potencjalnych użytkowników sieci kanalizacyjnej mogło być przyczyną nieprawidłowego oszacowania wskaźnika rezultatu 1.247 osób – nowych użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej oraz mogła skutkować przekazaniem nierzetelnych danych dotyczących realizacji KPOŚK wg stanu na koniec 2014 roku. W złożonym wyjaśnieniu Wójt Gminy podał, że w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK wg stanu na koniec 2014 roku we wskazanej liczbie 1.600 mieszkańców znajdowały się osoby podłączone do kanalizacji, zarówno stale zamieszkali, jak również czasowo przebywający w aglomeracji. Do wyliczeń liczby mieszkańców przyjmowano założenie, że na jedno przyłącze kanalizacyjne przypada średnio 4 osoby, stąd też nie były to ścisłe wyliczenia. Po dokonaniu szczegółowej analizy liczby ludności podłączonej do sieci kanalizacyjnej, już w toku kontroli NIK zweryfikowano te dane licząc rzeczywistych mieszkańców zamieszkujących pod adresami, które podłączone są do sieci kanalizacyjnej na podstawie ewidencji ludności i przedstawiono w sposób uwzględniający stan rzeczywisty. Stąd wynika rozbieżność pomiędzy danymi w sprawozdaniu na koniec 2014 roku, a danymi przekazanymi w trakcie kontroli NIK.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

## **Działania informacyjno-edukacyjne dla zwiększenia w gminie liczby użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej**

Opis stanu faktycznego

3.1. W gminie Wojcieszków nie opracowano, w formie dokumentu, planu działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących budowy sieci kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji Wojcieszków. W złożonym wyjaśnieniu Wójt Gminy nie wskazał przyczyn nieopracowania takiego dokumentu.

(dowód: akta kontroli str. 443-445)

3.2. Kampanię informacyjną rozpoczęto jeszcze na etapie prac projektowych, konsultując z mieszkańcami lokalizację studzienek kanalizacyjnych na terenie ich posesji oraz uzyskując zgodę na przebieg sieci kanalizacyjnej po terenie

prywatnych posesji<sup>20</sup>. Kampanię informacyjną w miejscowościach, w których wybudowano sieć kanalizacyjną, prowadzono w szczególności podczas zebrań wiejskich przy okazji wyboru sołtysów i rad sołeckich. W trakcie zebrań prowadzący informowali mieszkańców o możliwości wydania przez Wójta Gminy decyzji o nakazie podłączenia się do sieci kanalizacji sanitarnej, obowiązku uzyskania przez gminę założonego efektu ekologicznego, kontrolach opróżniania zbiorników bezodpływowych, a także o możliwości dofinansowania przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Informacje z tego zakresu propagowano również poprzez ich zamieszczenie na tablicy ogłoszeń w miejscowościach: Bystrzyca, Helenów, Wojcieszków oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu. Celem prowadzonych działań informacyjnych było podłączenie do sieci kanalizacyjnej jak największej liczby nieruchomości. Dla działań informacyjno-edukacyjnych nie określono mierników wykonania. Działania informacyjne przeprowadzono bez ponoszenia dodatkowych kosztów. Urząd nie dokumentował przeprowadzonej kampanii informacyjnej (brak notatek służbowych, protokołów ze spotkań). Wójt Gminy wyjaśnił, iż *nie dokonywano dokumentacji takich działań nie uważając tego za niezbędne*.

(dowód: akta kontroli str. 443-445, 485-487)

Uwagi dotyczące  
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na brak dokumentacji z kampanii informacyjno-edukacyjnej realizowanej przez pracowników Urzędu. Niesporządzanie dokumentów (protokołów, notatek służbowych) z odbytych spotkań ogranicza rzetelne sprawowanie kontroli funkcjonalnej przez kierownictwo Urzędu nad podległymi pracownikami, realizującymi poszczególne zadania.

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

## **Działania na rzecz zapewnienia dofinansowania realizacji podłączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej**

Opis stanu  
faktycznego

W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 września 2015 r. łączne wpływy z tytułu opłat i kar środowiskowych wyniosły 16.819,29 zł<sup>21</sup>. Środki te w kwocie 13.801,85 zł zostały wydatkowane na usługę utrzymania porządku na terenie Wojcieszkowa, świadczoną przez Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. W gminie Wojcieszków nie oszacowano potrzeb, dotyczących liczby mieszkańców zainteresowanych pozyskaniem dofinansowania podłączeń nieruchomości do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej. W konsekwencji nie podejmowano działań zmierzających do zapewnienia dofinansowania podłączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej ze środków pochodzących z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych, a także z krajowych funduszy ekologicznych lub innych zewnętrznych źródeł finansowania.

W gminie Wojcieszków nie ustalono zasad udzielania dotacji celowych na finansowanie podłączeń budynków do gminnej sieci kanalizacyjnej oraz nie sfinansowano ani nie dofinansowano podłączeń budynków do tej sieci. Za

<sup>20</sup> Wykaz właścicieli, użytkowników oraz samoistnych posiadaczy nieruchomości, na terenie których zostanie wybudowana sieć kanalizacyjna z przyłączami kanalizacyjnymi i pompowniami ścieków, dołączono do wniosku o dofinansowanie inwestycji środkami UE.

<sup>21</sup> W 2013 r. była to kwota 2.740 zł, w 2014 r. 7.207 zł, natomiast za okres I-IX 2015 r. kwota 6.872,29 zł.

wykonanie przyłącza kanalizacyjnego ustalono zryczałtowaną opłatę w wysokości 1.600 zł. Kwota ta nie była efektem kalkulacji kosztów wykonania przyłącza i nie była uzależniona od długości przyłączy na poszczególnych posesjach oraz związanych z tym kosztów materiałowych. Zasady finansowania przyłączy do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej zostały podjęte na sesji Rady Gminy Wojcieszków w dniu 25 maja 2006 r. w oparciu o doświadczenia sąsiednich gmin: Adamów i Serokomla, w których koszt jednego przyłącza wynosił 2.000 zł. Na rzecz Urzędu wpłat dokonało łącznie 232 użytkowników sieci z miejscowości Wojcieszków, Bystrzyca i Helenów na łączną kwotę 369.500 zł<sup>22</sup>, natomiast koszt wykonania przyłączy wyniósł 129.578,99 zł. Po dokonaniu odbioru poszczególnych etapów inwestycji Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. (dalej: „GZGK”) wykonał jeszcze 39 przyłączy kanalizacyjnych. Wszyscy użytkownicy dokonali wpłat po 1.600 zł na rzecz GZGK.

(dowód: akta kontroli str. 437, 443-446, 461-466, 545-561)

Uwagi dotyczące  
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że zdiagnozowanie przypadków, w których właściciele nie podłączyli nieruchomości do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej z powodów ekonomicznych oraz dofinansowanie wykonania takich podłączeń ze środków pozyskanych z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych, o których mowa w art. 402 ust. 4-6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska<sup>23</sup>, jak również ze źródeł zewnętrznych, mogłoby się przyczynić do zwiększenia liczby użytkowników tej sieci.

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

## **Egzekwowanie od właścicieli nieruchomości obowiązku ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej**

Opis stanu  
faktycznego

Urząd posiadał wiedzę o 73 nieruchomościach, które pomimo istnienia takiego obowiązku, nie zostały podłączone do gminnej sieci. Wójt Gminy nie wszczynał postępowań administracyjnych oraz nie wydawał decyzji administracyjnych nakazujących wykonanie takiego podłączenia.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku m. in. poprzez przyłączanie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych. Zgodnie z art. 5 ust. 7 ucpg Wójt gminy wydaje decyzję nakazującą wykonanie powyższego obowiązku, jeżeli stwierdzi iż nie został on wykonany. Wykonanie przedmiotowej decyzji podlega egzekucji w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji<sup>24</sup> (art. 5 ust. 9 ucpg).

<sup>22</sup> Trzem użytkownikom rozłożono opłatę na raty (kwota pozostała do spłaty to 1.700 zł), natomiast jednemu użytkownikowi umorzono opłatę z uwagi na wyrażenie zgody na umieszczenie przepompowni ścieków na nieruchomości tego użytkownika.

<sup>23</sup> Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.

<sup>24</sup> Dz. U. z 2014 r., poz. 1619 ze zm.

Wójt Gminy nie wszczynał postępowań administracyjnych, zmierzających do wydania decyzji nakazującej wykonanie obowiązku podłączenia budynków do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 443-445, 461-462)

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na niewszczynaniu przez Wójta Gminy postępowań administracyjnych zmierzających do wydania decyzji nakazującej wykonanie obowiązku podłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. W złożonych wyjaśnieniach Wójt Gminy podał, iż *nieruchomości niepodłączone do sieci kanalizacyjnej, a mające taką możliwość, to najczęściej nieruchomości, w których nie występują zbiorniki bezodpływowe, a często brak jest w nich przyłącza wodociągowego. Z drugiej strony fakt niepodłączenia nieruchomości do sieci wynika z powodu niezamieszkiwania na stałe właścicieli w przedmiotowych nieruchomościach, bądź zamieszkiwanie w nieruchomościach pojedynczych, najczęściej starszych osób, produkujących niewielką ilość ścieków. Trudno w takiej sytuacji nakazywać wykonanie podłączenia do sieci kanalizacyjnej.* Natomiast w kolejnych wyjaśnieniach Wójt Gminy podał, iż *Urząd Gminy Wojcieszków nie diagnozował przyczyn nie wykonania przez mieszkańców obowiązku przyłączenia nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej.*

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

## **Osiągnięcie zaplanowanego w gminie wzrostu liczby mieszkańców i innych użytkowników korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej oraz działania organizacyjne podjęte w tym celu**

Opis stanu  
faktycznego

6.1. Zarządzeniem Nr 24/2007 z dnia 23 lipca 2007 r. Wójt Gminy nadał Urzędowi regulamin organizacyjny (dalej: „Regulamin”)<sup>25</sup>. Zadania objęte kontrolą przypisano Referatowi Podatkowo-Gospodarczemu Urzędu (dalej: Referat) i zostały one ujęte w zakresach czynności pracowników tego Referatu, nad którym bezpośredni nadzór sprawuje Wójt Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 384-436)

6.2. Proces poprzedzający wyznaczenie aglomeracji Wojcieszków rozporządzeniem Wojewody Lubelskiego oraz przebieg zmian wprowadzonych uchwałami Sejmiku Województwa Lubelskiego, szczegółowo opisano w pkt 1.1 wystąpienia pokontrolnego. Założenia aglomeracji Wojcieszków ujęte w trzeciej aktualizacji KPOŚK<sup>26</sup> nie uwzględniały zmian, wprowadzonych uchwałami Sejmiku Województwa Lubelskiego. Wciąż zawierały plan budowy 23,9 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz przyrost o 3.027 mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego<sup>27</sup>.

<sup>25</sup> Regulamin zmieniony zarządzeniami Wójta Gminy Nr 37/2008 z dnia 20 października 2008 r. oraz Nr 21/2015 z dnia 12 czerwca 2015 r. Wprowadzone zmiany nie dotyczyły przydziału zadań z zakresu planowania budowy sieci kanalizacji sanitarnej oraz zadań dotyczących przyłączania mieszkańców do gminnej sieci kanalizacyjnej.

<sup>26</sup> Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (MP Nr 62, poz. 589).

<sup>27</sup> Założenia dla aglomeracji Wojcieszków ujęte w KPOŚK były zgodne z wnioskowanymi przez gminę Wojcieszków, przekazanymi do Wydziału Środowiska i Rolnictwa Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego pismem z dnia 19.10.2007 r.

W Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Wojcieszków na lata 2008-2013<sup>28</sup> zaplanowano rozbudowę oczyszczalni ścieków oraz budowę sieci kanalizacji sanitarnej z pompowniami i przykanalikami w Wojcieszkowie, we wsi Wojcieszków (ul. Burzecka, Grondowa, Sienkiewicza), w Bystrzycy, Woli Bystrzyckiej, Marianowie, Woli Bobrowej, Woli Burzeckiej (wieś), Glinnem oraz budowie przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Ciężkie, Otylin, Hermanów, Kolonia Bystrzycka, Wola Bystrzycka – Kolonie. W strategii nie określono skwantyfikowanego miernika liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej oraz przyrostu tej liczby w wyniku zrealizowanych inwestycji. Na dzień 31 grudnia 2014 r. długość sieci kanalizacji sanitarnej na obszarze aglomeracji Wojcieszków wynosiła 32,6 km (136% długości zaplanowanej w KPOŚK). Według stanu na 30 września 2015 r. z sieci tej korzystało 1.308 mieszkańców (43,2% liczby mieszkańców zaplanowanej w KPOŚK) oraz 352 osoby czasowo przebywające w aglomeracji. Aglomeracja wyposażona była w oczyszczalnię ścieków o średniej przepustowości 175 m<sup>3</sup> na dobę oraz maksymalnej przepustowości 210 m<sup>3</sup> na dobę. Urząd, bez porozumienia z organem właściwym do tworzenia oraz zmiany granic aglomeracji, zaplanował oraz wybudował znacznie dłuższą sieć kanalizacji sanitarnej od założonej we wniosku o utworzenie aglomeracji, co zostało opisane w części „Ustalone nieprawidłowości”. Pismem z dnia 10 marca 2015 r. Gmina Wojcieszków przekazała do UMWL ankietę na potrzeby aktualizacji KPOŚK, w której m. in. zmniejszono wskaźnik RLM z 3.030 do 2.450, wskazano liczbę rzeczywistych mieszkańców aglomeracji (2.217), liczbę osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (1.600 mieszkańców i 280 osób czasowo przebywających w aglomeracji), 32,6 km istniejącej oraz 2,4 km planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej. Dla planowanej do wybudowania sieci gmina prognozuje 290 nowych jej użytkowników.

(dowód: akta kontroli str. 19-357, 469, 472-482, 562-577)

6.3. W ramach dofinansowania budowy sieci kanalizacji sanitarnej ze środków UE zaplanowano:

a) wskaźniki produktu: wybudowanie 26,69 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz 18 przepompowni ścieków. Obydwa wskaźniki w całości zrealizowano;

b) wskaźniki rezultatu: utworzenie jednego nowego etatu, podłączenie 1.100 osób do nowo wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej oraz osiągnięcie wskaźnika skanalizowania gminy na poziomie 22,85%. Po zrealizowaniu inwestycji utworzono jeden etat, do sieci przyłączyły się 1.054 osoby (95,81% zaplanowanego wskaźnika) oraz osiągnięto wskaźnik skanalizowania gminy na poziomie 22,25% (96,06% założonego wskaźnika). Wójt Gminy wyjaśnił, że *jako wskaźnik rezultatu (1.247 osób) wskazano mieszkańców planowanych do skanalizowania ulic Grondowej, Burzeckiej, Sienkiewicza oraz miejscowości Bystrzyca i Helenów, ponownie wskazano mieszkańców ulic skanalizowanych w ramach II etapu (ul. Okopowa, Kleeberga, Cmentarna) oraz mylnie ujęto 147 mieszkańców ulic skanalizowanych w ramach I etapu (...)* We wskaźniku rezultatu ujęto wyłącznie mieszkańców, gdyż osoby czasowo przebywające ujęto w liczbie 954 ówczesnych użytkowników sieci (użytkowników sieci w momencie złożenia wniosku o dofinansowanie projektu środkami pochodzącymi z budżetu UE). *Po złożeniu wniosku o dofinansowanie zweryfikowano ponownie liczbę 1.247 osób zmniejszając do liczby 1.100 osób ujętych do skanalizowania od II do V etapu. Przyjęto w ramach*

<sup>28</sup> Strategia stanowi załącznik do uchwały Rady Gminy Wojcieszków Nr XX/94/08 z dnia 30 grudnia 2008 r. Strategię zmieniono uchwałą Rady Gminy Wojcieszków Nr XXV/152/09 z dnia 30 grudnia 2009 r. Zmiana dotyczyła łącznych kosztów poszczególnych zadań i źródeł ich finansowania nie dotyczyła natomiast zakresu zaplanowanych zadań inwestycyjnych.

*tej korekty do podłączenia do sieci kanalizacyjnej 275 gospodarstw licząc po 4 osoby na jedno gospodarstwo co daje liczbę 1.100 osób. Po wykonaniu zadania i po przeanalizowaniu liczby osób nie podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacyjnej liczbę 1.100 pomniejszono o te osoby wskazując liczbę 1.054 osób we wskaźnikach rezultatu wniosku.*

Pismem z dnia 25 sierpnia 2015 r. Wójt Gminy przesłał do UMWL zaktualizowany wniosek o dofinansowanie inwestycji środkami UE, określający ostateczną wartość inwestycji na kwotę 5.824.080,32 zł. W dniu 28 września 2015 r. Gmina Wojcieszków zawarła aneks nr 7, w którym określono całkowite wydatki kwalifikowane w wysokości 5.637.581,89 zł oraz kwotę dofinansowania w wysokości 4.228.186,39 zł, stanowiącą nie więcej niż 75% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu.

(dowód: akta kontroli str. 61-356, 470-471, 502, 576)

6.4. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpływały skargi na działania Wójta Gminy oraz pracowników Urzędu związane z zapewnieniem przyłączenia do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej a Rada Gminy Wojcieszków nie przeprowadzała kontroli w ww. zakresie. Kwestia budowy (rozbudowy) sieci kanalizacji sanitarnej była poruszana na posiedzeniach Rady Gminy Wojcieszków np. poprzez przedstawienie przez mieszkańców wsi Wola Burzecka listy chętnych do przyłączenia się do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej.

(dowód: akta kontroli str. 447-449, 490-501)

W analizowanym okresie do Urzędu wpłynęły cztery wnioski mieszkańców Wojcieszkowa, dotyczące budowy sieci kanalizacji sanitarnej. W dwóch przypadkach mieszkańcy ulicy Sienkiewicza w Wojcieszkanie zwracali się z zapytaniem o możliwość podłączenia do gminnej sieci kanalizacyjnej. Z uwagi na fakt, iż w ulicy tej sieć położona jest na terenie prywatnych posesji, wobec braku zgody sąsiadów brak jest możliwości podłączenia tych nieruchomości do gminnej sieci. W pozostałych dwóch przypadkach mieszkańcy zwracali uwagę na degradację terenu oraz potrzebę przywrócenia do stanu poprzedzającego budowę sieci. W związku z powyższym jeden z wnioskodawców ubiegał się o umorzenie opłaty za wykonanie przyłącza kanalizacyjnego. W obydwu przypadkach Urząd udzielił odpowiedzi na złożone wnioski<sup>29</sup>.

(dowód: akta kontroli str. 490-501)

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieosiągnięcie zakładanej dla aglomeracji liczby nowych użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej. Z wybudowanej sieci kanalizacyjnej korzystało 1.308 mieszkańców tj. 59% wielkości zaplanowanej na potrzeby IV aktualizacji KPOŚK (2.217 mieszkańców).

Do niewykonania założonego rezultatu przyczyniły się stwierdzone w toku kontroli NIK nieprawidłowości i zaniechania Urzędu polegające na:

- braku rzetelnego oszacowania prognozowanej liczby użytkowników planowanej do wybudowania sieci kanalizacji sanitarnej,

<sup>29</sup> W jednym przypadku Urząd poinformował, iż stan nieruchomości zostanie przywrócony na dzień odbioru sieci kanalizacyjnej. W drugim przypadku Urząd poinformował o braku możliwości umorzenia opłaty za wykonanie przyłącza, gdyż stanowi ona refundację poniesionych przez Urząd kosztów na rzecz wykonawcy sieci. Jednocześnie Urząd poinformował o możliwości ubiegania się o pomniejszenie lub umorzenie podatku rolnego. Do dnia zakończenia kontroli NIK zainteresowana osoba nie wystąpiła z takim wnioskiem.

- niewszczyaniu postępowań administracyjnych zmierzających do wydania decyzji nakładającej obowiązek podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej.

2. Zaplanowanie oraz wybudowanie sieci kanalizacji sanitarnej o parametrach znacznie odbiegających od założonych we wniosku o utworzenie aglomeracji, co przy nieuzyskaniu zakładanej dla aglomeracji liczby użytkowników sieci skutkowało nieosiągnięciem wskaźnika koncentracji wymaganego § 3 ust. 4 rozporządzeń Ministra Środowiska w sprawie wyznaczania obszaru i granic aglomeracji<sup>30</sup>.

Zgodnie z § 3 ust. 4 ww. rozporządzeń przy wyznaczaniu aglomeracji bierze się pod uwagę, że realizacja sieci kanalizacyjnej na obszarze aglomeracji z doprowadzeniem do oczyszczalni ścieków albo końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych powinna być uzasadniona finansowo i technicznie, przy czym wskaźnik koncentracji nie może być mniejszy niż 120 mk/km sieci. We wniosku o utworzenie aglomeracji z dnia 20 września 2006 r. Wójt Gminy podał, iż planowana jest budowa 23,9 km sieci z której będzie korzystało 3.027 osób, co kształtuje wskaźnik koncentracji na poziomie 126 mk/km sieci. W dniu 14 stycznia 2012 r. Wójt Gminy zwrócił się do UMWL o zmianę granic obszaru wskazując jednocześnie, iż 3.035 osób korzystać będzie z sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 25 km (wzrost o 1,1 km). Przy tych założeniach wskaźnik koncentracji wynosi 121 mk/km sieci. Jednak we wniosku z dnia 16 grudnia 2013 r., którym Wójt Gminy zwrócił się o ponowną zmianę granic obszaru aglomeracji, podano, że na obszarze aglomeracji istnieje sieć kanalizacji sanitarnej o długości 32,6 km, z której korzysta 1.880 mieszkańców oraz 280 sezonowych turystów (66,2 mk/km sieci), natomiast pozostała do wybudowania sieć kanalizacyjna o długości 2,35 km. Wójt Gminy poinformował UMWL o wybudowaniu kanalizacji sanitarnej o zmienionej długości już po jej wybudowaniu, gdyż odbiór ostatniego etapu kanalizacji sanitarnej odbył się w dniu 4 czerwca 2013 r. tj. niemalże pół roku przed drugim wnioskiem o zmianę granic aglomeracji. Fakt ten uniemożliwił Sejmikowi Województwa Lubelskiego weryfikację osiągnięcia wskaźnika koncentracji na obszarze aglomeracji Wojcieszków.

W przedmiotowej kwestii Wójt Gminy podał, że *zmiana zakresu planowanej budowy sieci kanalizacji sanitarnej nie była szczegółowo konsultowana a Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w zakresie zmian dotyczących liczby mieszkańców przypadających na 1 km sieci kanalizacji sanitarnej. Dane zawarte we wnioskach o zmianę obszaru aglomeracji pochodziły z własnych założeń i obliczeń Urzędu Gminy Wojcieszków.*

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

## IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli<sup>31</sup>, wnosi o:

1. Skuteczny nadzór nad wywiązywaniem się przez właścicieli nieruchomości z obowiązku gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach

<sup>30</sup> Rozporządzenia odpowiednio: z dnia 22 grudnia 2004 r. (Dz. U. Nr 283, poz. 2841 ze zm.), z dnia 1 lipca 2010 r. (Dz. U. Nr 137, poz. 922), z dnia 22 lipca 2014 r. (Dz. U. poz. 995), obowiązujących w okresie istnienia aglomeracji Wojcieszków.

<sup>31</sup> Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 (dalej: „ustawa o NIK”).

bezodpływowych i częstotliwości ich opróżniania w oparciu o zaktualizowany rejestr.

2. Skorygowanie sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za rok 2014 oraz przekazywanie rzetelnych danych w zakresie faktycznej liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej w kolejnych sprawozdaniach.
3. Wszczywanie, w uzasadnionych przypadkach, postępowań zmierzających do wydania decyzji administracyjnych nakazujących wykonanie przez właścicieli nieruchomości obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg.

## V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia  
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Obowiązek  
poinformowania  
NIK o sposobie  
wykorzystania uwag  
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 3 listopada 2015 r.

Kontroler:  
Wojciech Niemyski  
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor  
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli  
w Lublinie  
Edward Lis

.....  
*Podpis*

.....  
*Podpis*